

eerste keer kwam ik op 70 stuks, de tweede keer op 67 stuks. Een telling gedurende 5 minuten om 2 uur leverde slechts 10 op. Zij kwamen allen opzetten uit 't Zuid Oosten over een bepaald dak van de achter ons staande huizenrij. Dit dak is een van de laagste uit die rij, en scheen voor hen als 't ware een pas over een bergketen te vormen. Daarna daalden ze af in onzen tuin, waar ze zoo dicht mogelijk over de heesters vlogen, stegen bij 't huis weer omhoog, scheerden over ons dak en verdwenen over de boomtoppen van Zorgvliet. Ik kreeg geheel den indruk of ze steeds zoo laag mogelijk vlogen.

Hun vliegrichting was N. tot N. O., dus schuin tegen den wind in. In de Levende Natuur lees ik, dat hun vliegrichting in 1900 eveneens N. O. was, hoewel ze toen zodoende de wind mee hadden. In 1889 eveneens in N. Oostelijke richting vliegende hadden ze wind tegen. Ze schijnen dus evenals de vogels een vaste trekrichting te volgen, wat het verschijnsel, dunkt mij, nog belangwekkender maakt. Zij schenen mij minder schuw, dan in gewone tijden; erg hongerig waren zij blijkbaar niet, want een paar witjes, die in onzen tuin rondvlogen werden ongemeed gelaten. Ook schenen ze geen bijzondere haast te hebben, aangezien er zich herhaaldelijk een neerzette op de balustrade van een bordes. Hun snelheid zal ongeveer die van een fietser zijn geweest. Ik zag geen vogels jacht op hen maken; voor musschen is 't geen prooi, zwaluwen waren er niet en een troep gierzwaluwen vlogen wel 3 maal zoo hoog als de libellen.

Dinsdag 16 Juni, vrij koel weer, bedekte lucht, zoo nu en dan stofregen; temp. 60° F.; windrichting N.; windsterkte: vrij zwak.

Er vertoonen zich geen libellen meer.

De soort heb ik (met slechts Brehm ter determinatie tot mijn beschikking) bepaald als *Libellula quadrimaculata* (dezelfde van 1900 en 1889 dus). Wellicht zoudt u zoo vriendelijk willen zijn mijn determinatie te controleeren. 't Exemplaar in bijgaand postpakket is beschadigd; mocht u een gaaf, opgezet exemplaar (van de gisteren gevangen trekkers) wenschen, zoo zal ik u dat met genoegen toezenden.

Den Haag.

J. W. KESSLER.

Gistermiddag, 16 Juni, zijn er *millioenen* Libellen over deze streek komen trekken van het Noord-oosten naar het Zuid-westen. Voornamelijk tusschen 3 en 5 uur, was de lucht er hier overal vol van.

Waalwijk.

H. G. VAN EVERDINGEN.

**Blauwe Reigers.** — Een paar jaar geleden heeft de Redactie een lijst aangelegd van de broedplaatsen der Blauwe Reigers in ons land. Ik weet niet, of zij hiermee nog voorgeat, zoo ja, dan kan ik u mededeelen, dat in het Staelduinsche Bosch tusschen 's-Gravensande en Maassluis een kolonie huist van  $\pm$  30 paar, die hun nesten hebben hoog in de toppen der boomen. Zij hebben er een onbezorgd en rustig leventje, daar de eigenaar het bosch zooveel mogelijk in »natuurstaat« houdt of liever brengt door er zoo goed als niet in te laten werken, en slechts aan weinigen vergunt er te wandelen. Mooie vondsten zijn dan ook niet zeldzaam. Misschien dat ik later nog wel eens een plaatsje vraag in uw tijdschrift, om over de bloemen- en vogelweelde van dit bosch, dat als een oase ligt in deze overigens zoo kale streek, wat meer te vertellen.

's Gravensande.

M. W. VAN LEEUWEN.

**Een tamme nachtegaal.** — In het voorjaar van 1911 kocht iemand wonende in het centrum van den Haag een nachtegaal (man).

Hij hield dezen in een kooi en gaf hem omstreeks September d. a. v. de vrijheid. Het volgende jaar 1912 keerde de nachtegaal met den voorjaarstrek bij hem terug en hield hij hem weder tot de herfst gevangen waarop hij hem op nieuw de vrijheid gaf. In 't voorjaar 1913 andermaal teruggekeerd heeft hij hem tot nu toe Juni 1914 gevangen gehouden en hoopt hij hem het volgend jaar te laten paren.

De vogel is vermoedelijk gevangen te Voorburg  $\pm$  4 à 5 kilometer van zijn tegenwoordige verblijfplaats.

De woning van den eigenaar maakt deel uit van een aaneengebouwde huizenrij met achtergelegen tuintjes aan de Mauritskade. Deze tuintjes zijn ongeveer 160 M<sup>2</sup>. groot, van enkele heesters en stambloemen voorzien maar geheel afwijkend van het gewoon verblijf des nachtegaals.

Met den nachtegaal houdt de eigenaar mede een enkele zanglijster, merel. De nachtegaal was doorgaans goed gezond en tierig, zong lustig, zelf in December en Januari j.l., doch had een ongemak aan de poot gehad, dat ofschoon zorgvuldig behandeld nog niet geheel genezen was. Zijn hangplaats aan een muur is op het zuid-oosten.

Dit voorval komt mij als zeer bijzonder voor. Zelf groot vogelvriend, heb ik mij gedurende een reeks van jaren op hunne studie toegelegd, in den laatsten tijd meer speciaal op hun trek. Behalve door eigen waarnemingen, raadpleegde ik daarvoor o.m. verschillende binnen- als